

1. Η ΑΛΛΗ ΚΡΑΤΙΚΟΔΙΑΙΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 19/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 19/11/2023

Σελίδα: 1



Ο καθηγητής **Μάνος Μασαγγάνης** γράφει για τη σχέση κράτους - ελευθέρων επαγγελματιών.

ΣΕΛ. 37

1. Η ΑΛΛΗ ΚΡΑΤΙΚΟΔΙΑΙΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 19/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 19/11/2023

Σελίδα: 37



Η άλλη κρατικοδίαιτη επιχειρηματικότητα

Του ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ

Εδώ και δύο αιώνες το ελληνικό κράτος επιδοτεί συστηματικά τους ελεύθερους επαγγελματίες (και τους αγρότες, και τις μικροεπιχειρήσεις) με μυριάδες τρόπους. Επιτρέπει την καταπάτηση δημόσιου χώρου (πεζοδρομίων, κτημάτων, παραλιών). Χαρίζει δώρα (όπως επί δικτατορίας στους αγρότες). Καθορίζει χαμηλές εισφορές (όπως με τον Ν. 4670/2020 που έσπευσε να περάσει η κυβέρνηση, ακυρώνοντας τη μερική εξίσωση των όρων ασφάλισης που είχε επιβάλει η τρόικα). Προβλέπει χαριστικούς όρους συνταξοδότησης (για αγρότες, νομικούς, μηχανικούς, υγειονομικούς κ.ά.). Προσφέρει «δωρεάν παιδεία» (το δικαίωμα των γιατρών ή των δικηγόρων να σπουδάζουν τα παιδιά τους στα ελληνικά ΑΕΙ με χρήματα φορολογουμένων με χαμηλότερο εισόδημα από ό,τι οι ίδιοι). Πάνω από όλα, το κράτος επιδοτεί την αυτοαπασχόληση κάνοντας τα στραβά μάτια στη φοροδιαφυγή.

Η πολιτική αυτή φέρνει αποτέλεσμα. Όπως δείχνουν τα στοι-

χεία του ΟΟΣΑ, το ποσοστό αυτοαπασχόλησης στη χώρα μας είναι μακράν το υψηλότερο στην Ε.Ε. (30,3% το 2021, έναντι κοινοτικού μέσου όρου 15,3%), ενώ ξεπερνάει το αντίστοιχο λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, όπως είναι η Χιλή, η Κόστα Ρίκα, ή η Τουρκία.

Η Ελλάδα, με την ευγενική χορηγία των φορολογουμένων, παράγει περισσότερους δικηγόρους και γιατρούς (και μηχανικούς, και αρχιτέκτονες) από όσους χρειάζεται. Εκείνη στη συνέχεια αποκτούμεν δυσανάλογη πολιτική ισχύ, καταλαμβάνουν θέσεις επιρροής, και στρεβλώνουν τη δημόσια πολιτική προς όφελός τους, επιβάλλοντας νόμους που δημιουργούν τεχνητά εισοδήματα (π.χ. αυξανόμενες τη δικηγορική ύλη, ή εμποδίζοντας την εξωδικαστική ρύθμιση των διαφορών), εκβιάζοντας την πολιτική εξουσία ακόμη και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης (όπως συνέβη την εποχή των μνημονίων).

Επιβεβαιώνοντας τη σχετική ρήση, οι ευεργετηθέντες δείχνουν την ευγνωμοσύνη τους προς το

ελληνικό κράτος φοροδιαφεύγοντας κατά συρροήν και κατ' εξακολούθησιν. Το πόσο ακριβώς, το υπαινίσσονται τα τελευταία στοιχεία της ΑΑΔΕ: Οι μισοί και πάνω ελεύθεροι επαγγελματίες (54%) δηλώνουν μηδενικό εισόδημα. Άλλο ένα τρίτο σχεδόν (31%) δηλώνουν ετήσιο εισόδημα από 1 έως 10.000 ευρώ.

Με αυτά και με αυτά, η φορολογία των ελευθέρων επαγγελματιών στη χώρα μας αποδίδει μόλις 2,1% των συνολικών φορολογικών εσόδων, έναντι 5,1% στην Ε.Ε. (στοιχεία Eurostat). Με άλλα λόγια, στη χώρα μας ο μέσος ελεύθερος επαγγελματίας συνεισφέρει στα φορολογικά βάρη πέντε φορές λιγότερο (αναλογικά) από όσο ο αντίστοιχος Ευρωπαίος: έχουμε αναλογικά διπλάσιους ελεύθερους επαγγελματίες από τον κοινοτικό μέσο όρο, ενώ το μερίδιό τους στα φορολογικά έσοδα είναι διόμισι φορές μικρότερο.

Κατά καιρούς το πράγμα ξεφεύγει, οπότε η εκάστοτε κυβέρνηση αισθάνεται την ανάγκη να συμ-

μαζέψει κόπως την κατάσταση. Αυτό συνέβη την περίοδο 1994-1999, όταν ο Αλέκος Παπαδόπουλος, από τη θέση του υπουργού Οικονομικών, θεσμοθέτησε τα λεγόμενα «αντικειμενικά κριτήρια». Παρά την κινητοποίηση των θιγόμενων, την αντιπολιτευτική δημαγωγία και την εσωκομματική υπονόμευση, τα αντικειμενικά κριτήρια πέτυχαν τον στόχο τους: αποκατέστησαν (σε κάποιο βαθμό) το αίσθημα δικαιοσύνης, αύξησαν τα φορολογικά έσοδα, συνέβαλαν στη δημοσιονομική εξυγίανση και βοήθησαν την κυβέρνηση Σημίτη να πετύχει την ένταξη στη Ζώνη του Ευρώ.

Η πρόσφατη ανακοίνωση των νέων τεκμηρίων για τη φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών εκ μέρους του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών προκαλεί στους αναγνώστες κάποιας ηλικίας μια αίσθηση déjà vu: τα έχουμε ξαναδεί όλα αυτά, πριν από τριάντα σχεδόν χρόνια – και την κινητοποίηση των θιγόμενων, και την αντιπολι-

τευτική δημαγωγία, και την εσωκομματική υπονόμευση.

Ζήτημα αντικειμενικά κριτήρια λοιπόν; Όχι ακριβώς. Δεν είναι φοροφυγάδες όλοι όσοι δηλώνουν εισόδημα κάτω από το αφορολόγητο όριο: κάποιοι απλώς φωτοζωούν, ελλείψει εναλλακτικών. Ούτε θα θηγεί από τα νέα μέτρα ο μεγαλοδικηγόρος ή ο μεγαλογιατρός: αντίθετα, με δηλωθέν μηνιαίο εισόδημα 1.200 ευρώ και πάνω, θα ωφεληθεί από τη μείωση του τέλους επιτηδεύματος.

Τι μπορεί να γίνει λοιπόν; Βραχυπρόθεσμα, λίγα πράγματα. Στις ΗΠΑ, όπου κινδυνεύεις να πας φυλακή για φοροδιαφυγή (όπως συνέβη στον Αλ Καπόνε), ο μέσος ελεύθερος επαγγελματίας κρύβει από την εφορία μεγαλύτερο μέρος των πραγματικών εισοδημάτων του από ό,τι ο Έλληνας συνάδελφός του. Μόνο που οι αυτοαπασχολούμενοι στις ΗΠΑ είναι 6,6% των εργαζομένων (ενώ στην Ελλάδα 30,3%).

Εδώ βρίσκεται το κλειδί. Μεσοπρόθεσμα, η δημόσια πολιτι-

κή πρέπει να προσανατολιστεί στην ακύρωση κάθε διάταξης, ρυθμίσεως και πρακτικής που αποθαρρύνει μια επιχείρηση να μεγαλώσει και να προσλάβει προσωπικό. Η κρατική επιδότηση της αυτοαπασχόλησης είναι ένα από τα σημαντικότερα τέτοια εμπόδια.

Αυτά άλλωστε ήταν μια από τις συστάσεις της Επιτροπής Προσαρμογής για την αναβάθμιση του μοντέλου ανάπτυξης. Στα τρία χρόνια που μεσολάβησαν από την πανηγυρική υποδοχή των πορισμάτων της σχετικής έκθεσης, η κρατική επιδότηση της αυτοαπασχόλησης (και της μικροεπιχειρηματικότητας) έχει αυξηθεί και άλλο. Η επαναφορά των τεκμηρίων είναι ένα μικρό, δειλό βήμα προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Ο κ. Μάνος Μασσαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Παρατηρηρίου Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του **EIAMEPI**.